

Lørdag.

Sjakk

Dronningtrekk fra en annen tid

Atle Grønn

 atle.gronn@
ilos.uio.no

Paul Svedenborg (79) er en av de mest gåtefulle personlighetene i norsk sjakk. Han kom fra Narvik og slo norgeseliten i 1966 og 1967 - to NM-titler før han hadde fylt 20. Men etter sjakk-OL i 1968 forsvant han fra sjakken som en Fischer. På grunn av en øyesykdom la han brikkene på hyllen og viste seg knapt de neste 20 årene. Fremdeles er han giftig i lynsjakk på nettet (med seier blant annet mot Caruana!), men i dag skal jeg dvele litt ved den unge Svedenborg.

Nesten ukjente Paul Svedenborg (17) ble tatt ut som første-reserve til sjakk-OL i Tel Aviv i 1964. Lagleder og førstebord Svein Johannessen (1937-2007) var noe skeptisk til nordlendingen med de hjemmesnekrede åpningene. I gruppespillet fikk Svedenborg bare prøve seg i ett parti, som endte remis mot England.

Johannessen prioriterte OSS-kameratene Johannessen, Zwaig, Hoen og Vinje Gulbrandsen, som var vår faste oppstilling. Så kom landskampen mot Østerrike i B-finalen. Partiet nedenfor er såpass spesielt at jeg oppsøkte Svedenborg for å verifisere historien. Han husker fremdeles hver minste detalj:

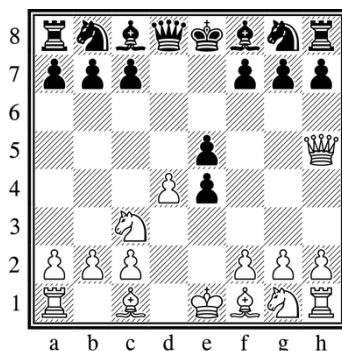
1.d4 d5 2.e4! Som alltid fra Svedenborgs hånd er åpningen spektakulær: Blackmar-Diemer-gambiten! **2...dxe4 3.Sc3 e5!** «Her tok jeg meg en kopp kaffe - og etter 1 time og 10 minutter dro jeg damen til h5!» **4.Dh5!**

Lynsjakklegendene fra Narvik, Kjell Ole Kristensen og Paul Svedenborg (til høyre), i en lynduell i 2018.

Foto: Anniken Vestby / <https://tromsosjakk.no/>

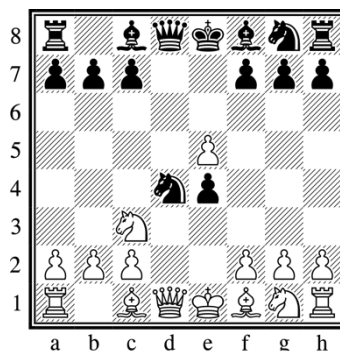
Prameshuber ▼

Svedenborg

«Jeg var bare 17 år, mens østerrikeren var en godt voksen mann. Han så litt rart på meg. Jeg gikk rundt i lokalet. Det dro ut, det kom aldri noe trekk. Jeg drakk veldig mange kopper kaffe, det var gratis kaffe for spillerne. Etter 1 time og 30 minutter svarte han: **4...Sc6!** På 4...exd4 hadde Svedenborg planlagt 5.Lc4! De7 6.Lg5. **5.dxe5 Sd4 6.Dd1!**

Prameshuber ▼

Svedenborg

Dronningtrekket tilbake til utgangspunktet gjør dette partiet til noe helt spesielt. Hvits dronningmanøver kostet spillerne til sammen tre timer - uten noen som helst avklaring av stillingen! **7...Lg4!** «Det er matt i to trekk hvis jeg tar løperen: 8.Dxg4?? Sxc2† 9.Ke2 Dd3#» **7.Sge2** Hvit har en mikroskopisk fordel ifølge dataprogrammene. «Det ble et veldig interessant parti, der jeg fikk to

løpere. Han presset meg litt i tidsnøden, men jeg vant etter 40 trekk.»

Svedenborg forteller at 2. reserven Erling Kristiansen (1936-2022) fra OSS, men opprinnelig fra Vardø, syntes Svedenborg spilte fantastisk. Johannessen var derimot litt hoderystende og sa: «Jeg forstår ikke helt det partiet, men jeg ser at du trikset til deg det poenget.»

Unge Svedenborg fikk spille 7 av totalt 19 partier. Med scoren 4,5 poeng var han prosentvis Norges toppscorer. Kristiansen uttrykte åpent misnøye over at Svedenborg fikk spille så lite. De to reservene utviklet et nært vennskap da de dag etter dag, i uke etter uke, utkjempet private dueller på hotellrommet.